

Виходить що тижня

в неділю.

Адреса редакції
адміністрації:„Свобода“, Львів,
Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

ПЕРЕДПЛАТА
вносить в краю: мі-
сячно 80 сот., чверть-
річно 2 зол. 20 сот.
В Америці 2 дол. річно.
Зміна адреси 50 сотиків.
Поодинокое число коштує
20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Чому ми мовчимо?

В останніх часах ми розвинули широку акцію в краю за тим, щоби використати те право, яке нам прислугує в існуючій самоуправі. За короткий час наші народні маси дуже добре зрозуміли свій інтерес у самоуправі і в дуже багатих випадках наші громади досить успішно добиваються у ній своїх прав. Коли та наша акція буде й далі розвиватися так як досі, то вже слідує рік дав би нашому народові принайменше мінімум того, що йому в самоуправі належить.

Але, борючись за наші права в існуючій самоуправі, ми забули за важнішу річ у тій-же самоуправі. Саме — ми забули, що теперішня самоуправа це властиво невдатна підрібка самоуправи. Ми забули, що наша боротьба за права в теперішній самоуправі на цьому не кінчиться. Коли ми хочемо вповні користати з тих прав, які може нам дати самоуправа, то ми мусимо боротися за саму самоуправу. Щоби в ній не було самовласти адміністрації, щоби вона вибиралася по справедливості, щоби в ній виявлялася вповні і лише воля населення, отже на наших землях воля нашого народу.

Саме тепер в соймі радять над самоуправними законами, а зокрема над виборчою ординацією для сільських і міських громад та до повітових рад у Галичині. Ще за Австрії наш нарід вів довгу й завзяту боротьбу за виборчі ординації — перше до парламенту, а потім до краевого союму. А тепер у Варшаві радять над дуже важною для нас виборчою ординацією до самоуправи, а в нас в краю спокійно. На різних самоуправних нарадах дуже широко обговорюються способи використання існуючої самоуправи, але й словечком нігде не згадується про те, що саму самоуправу треба в нас перебудувати. А тимчасом в соймі ендеки обскубують наші права в самоуправі. Згадати хочби постанову соймової комісії, що по новому закону кожний виїт мусівби здавати екзамін із знання польської мови в слові і письмі. Адже такі екзаміни нашим людям напевно булоб трудніше здати, як правникові свій правничий екзамін. З того виходить, що виїтами моглиб у нас бути лише поляки, або хруні.

Ми якось мовчимо у тій справі майбутньої

самоуправи. Але не мовчить хто інший. Польські ендеки переповнюють цю справу своєю газетою, а їхні послы розіжджають по краю і влаштовують віча, на яких домагаються такої виборчої ординації, щоби всюди була забезпечена польська більшість. Ось прим. на вічу в Тернополі посол др. Перацкі казав: „В громадських радах, де після останнього перепису населення поляків нема 50%, але є їх понад 10%, там поляки все одно вибирають 50% радних в окремому виборчому колі...“ „Що до міст — говорив той самий посол — то їх представництво повинно мати ще більше польський характер. Міста є осередками культури, мають великий вплив на повіт, їх державна роля є особливо велика. Тому є слушне домагання проф. Грабського, щоби 75% радних було з польського кола“.

Цього досить, щоби увияти собі загрозу для самоуправи на наших землях. Перед у наступі на самоуправу ведуть ендеки, їх напевно підтримують всякі людовці, а польські соціялісти в таких випадках вмивають руки і в соймі прим. не голосують. Тому наш нарід зі свого боку мусить виявити свою тверду волю в тому напрямі, якої йому потрібно і якої він хоче самоуправі. Нашим домаганням є виборність самоуправи від громадських радних і виїтів до воевідських рад, виділів і проводу всіх самоуправних установ. Що до виборів, то домагаємось загального, безпосереднього, рівного, тайного і пропорціонального голосування.

Але, чого-ж ми мовчимо? Мовчимо тому, бо маємо тепер багато інших болячок, які нам сильно дошкулують. Мовчимо, бо ведемо спори в різних наших внутрішніх справах, як кооперативні й сільсько-господарські справи. Але-ж, хочби справа з самоуправою, повинна нас спам'ятати, що не можна за одною якоюсь справою занедбувати другої, що в інтересі народу є завжди мати перед собою цілість своїх справ і нічого не спускати з ока. По друге — це вчить нас, що треба раз упорядкувати наші внутрішні справи, щоби мати більше часу, змоги й сили боротися з зовнішніми зазіханнями на наші права. В даному випадку не сміємо мовчати, коли ходить про самоуправу на наших землях.

Господарство і політика.

(Докінчення).

Кажемо — наше селянство переживає страшну господарську кризу. Але ту кризу переживає все селянство у Польщі, а разом з ним переживає її і сама польська держава. Для допомоги селянству існують різні установи й організації, а наслідком теперішньої кризи уряд творить з представників різних господарських установ і організацій ще нову установу, яка мала би спеціально подбати про те, щоби направити господарські справи в державі. Ясно, що все це має чи ще дістане від уряду певні засоби для своєї акції. Господарські товариства дістають засоби на працю біля розбудови сільського господарства, а кооперативи і кредитові установи дістають засоби для кредитової допомоги рільничому населенню.

В той же час ми маємо своє українське сільсько-господарське товариство „Сільський Господар“, для якого немає державних засобів для його кінцевої праці. Маємо свої кооперативи і кредитові установи, але для них немає державних кредитів, з яких користалиб наші люди. І це не є для нікого з нас ніякою загадкою, чому наші існуючі товариства й установи не дістають підмоги, а натомість для тієї самої цілі твориться польський товариства й установи, або дається підмоги для існуючих польських товариств і установ. Запитайте про це першого ліпшого селянина і дістанете коротку відповідь: це політика.

Так — це є політика. Це є той вузол, який зв'язує культуру, освіту, школу, церкву, господарство — словом все, що складається на на-

ціональне життя. Для держави, в даному випадку для польської держави не існує українська школа, українська кооператива, українське господарство і т. д. Для неї існує лише польська й українська політика. І це кожний з нас бачить на кожному кроці. Парубчак на селі, який вийшов вечером на вулицю і заспіває собі українську пісню для розваги, чи щоби дівчині дати знак, що на неї чекає, також почує, що „робить політику“. Через те і наше сільсько-господарське товариство і нашу кооперативу — зачислюють також до політики.

Зовсім зрозуміло, що з тією політикою треба боротися. Бо не тільки все наше називають політикою, але й все не наше на наших землях є справжньою політикою або її знаряддям і з політичною метою твориться. Отже прим. „Малопольське Товариство Рільніче“ є також лише знаряддям політики. Та політика це щось такого влізлого, що навіть звичайне сільське господарство і воно має клеймо політики. Це справді язва, якої легко вжити не можна.

Ми й не легко вживемо її. Ми виповіли війну політиці. У нас борони Боже натякнути на політику, коли говоримо про кооперативу, про господарські товариства, про школу, освіту і т. д. Нам забила тепер голову господарська криза і коли хто хоче нас вивести з рівноваги, то хай згадає про політику, або ще може й про політичну партію. Адже політика, кажемо, є головною причиною нашого нещастя.

Це правда. Одною з найголовніших при-

чин нашого лиха є політика. Вона є також одною з перших причин теперішнього нещастя нашого рільництва; вона й буде головною перешкодою для направи нашого тяжкого господарського стану. Питання тільки, яка політика. І на це питання мусимо відповісти коротко: не наша політика. Бо наша політика і без того слаба, а ми ще самі підкопуємо її підстави, відсуваємось від неї. В той час, коли нас дусить чужа політика, то ми себе дуримо, що ми від неї врятуємось, коли будемо відхрещуватись від своєї політики. Ми дуримо себе, що з політикою, яка йде на нас з чужою школою, костелами, господарськими товариствами, державними кредитами, — що з тією політикою ми зможемо боротися своєю школою, своїм господарським товариством, своїми кооперативами, своїми опадностями без своєї політики. Дуримо себе, бо чейже кожний день вчить нас, що з чужою політикою треба боротися не чим іншим а — політикою. Проти гармати з колом не поривайся.

Це не значить, що ми мусимо впроваджувати політику у всі наші організації, товариства, установи. Для своєї праці вони мають свої законні статuti і поза них немає їм найменшої потреби виходити. Але поруч того всього ми мусимо мати сильну політичну організацію, яка змоглаб і зумілаб протиставитись чужій політиці, яка єдина є в силі добути основи для існування й розвитку всіх ділянок нашого життя, яка єдина моглаб добути й те, що від держави належить нашому господарству особливо у теперішню страшну скруту. Бо, кажемо, наше покривдження є наслідком чужої політики на наших землях, і боротися з тією політикою можна лише своєю політичною силою. І коли в нас та політична сила буде, то напевно це зразу відчуте й наше господарство, бо тоді держава мусить дати йому те, що йому належить за його обовязки, які воно хочби лише у формі податків виконує для держави.

Вибори на Волині уневажені.

Найвищий Суд у Варшаві уневажнив вибори до сойму з округи Луцьк-Рівне-Костополь і вибори до сенату з волинської округи. Наслідком цього стратили посольські мандати: Серветник з 18-ки, Власовський з 22-ки (радикали), Федорук і Волинець з 8-ки (Сель-Робправиця) і Радзівіл та Вісьліцкі з 1-ки (безп. блок співпраці з урядом). Сенатські мандати 4-ох сенаторів з 1-ки і Козицький з 8-ки.

Вибори уневажнено на протест „Визволення“, якому при виборах уневажнено зголошену листу. Зовсім подібний випадок був у виборчій округі Ковель-Володимир-Горохів-Любомль, де відкинено українську листу 18 і сельробівську 8. Треба надіятись, що й там вибори будуть уневажені.

Вісти з „Рідної Школи“.

Вислід Коляди.

По день 15. лютого 1930 р. вплинуло для „Рідної Школи“ через касу Головної Управи і Кружків „Рідної Школи“ на місцях 49.835 зол. 83 сот., як дар на коляду організований на підставі дозволів усіх трьох галицьких воевідств, а то з області:

Львівського воевідства 23.221 зол. 65 сот.

Станиславівського воев. 9.828 зол. 69 сот.

Тернопільського воев. 16.785 зол. 49 сот.

Подрібний виказ усіх громад з вичисленням їхніх датків саме викінчується і він появиться небагом друком. Котрі громади ще не відіслали збірки чи підрахунку, нехай це зроблять негайно, бо інакше не вийдуть у загальний підсумок.

Головна Управа „Рідної Школи“.

—0—

В обороні рільників.

Одного й того самого дня — 13. лютого ц. р. — промовляли в обороні нашого рільника: селянин сенатор Кульмін у сенаті про відложення екекуцій на податки і селянин посол Тершаковець у земельній комісії союму в справі кривд, які мають селяне з ловецького закону.

Промова сен. Кузьміна.

Як загально відомо, рільництво переживає тепер дуже тяжку господарську кризу. Рільничі продукти, які є одинокою підставою існування дрібного рільника, спали так низько в ціні, що на землях східних воєвідств платили за 100 клг. збіжжя 10 зол., за картоплю 2 зол., а в останніх часах зовсім перестали їх купувати.

Хоч господарські умовини дрібного рільника є дуже тяжкі, стягається від нього ріжні державні й самоуправні податки, а з причини браку готівки переводиться масові екекуції і фантується всі предмети, які мають якунебудь вартість. Цих предметів власник не викупляє, бо не має грошей, а по друге тому, що ті всі податки є величезним обтяженням рільника, і він в цьому році, коли би навіть продав весь збір зі свого господарства, то не міг би тих усіх тягарів покрити. Задовження села є більше, як було в 1914. р., а ріжниця є в тому, що перед війною селянин затягав позичку на купівлю землі, на поширення свого господарства, а тепер затягує позичку на сплатення тих усіх тягарів, які на нього накладаються.

Найбільше даються взнаки самоуправні податки, які накладає повітовий відділ, а особливо дороговий податок, який місцями перевищає 100% додатків до сталих податків. Крім податків нищать селянство також екекуції, кошта й відсотки, які часом перевищують навіть податкову належитість. Нужда села росте вже не з року на рік, але з дня на день, з години на годину.

Міністер скарбу видав розпорядження в справі податкових залежностей. Але воно є зовсім незастарчаюче, бо відноситься лише до податкових залежностей а не до біжучих податків. До того-ж терміни платності є закороткі. Думаю, що супроти страшної нужди, яка панує на селі, є обовязком сенату не задовольнятися міністеріальним розпорядженням, але зі свого боку забрати слово у тій болючій справі. Платнича сила селянина вже вичерпалася і та справа дозріла до поважного її трактування усіми міродатними чинниками. Тому вношу, щоби високий сенат ухвалив: „Взивається уряд, щоби з причини господарської кризи, яка найбільше відбивається на сільському рільництві, стримано екекуції за сталі і самоуправні податки — тимчасом до осені ц. р.“.

Промова посла Тершаківця.

Внесення Українського Клубу з 15. січня ц. р. в справі ловецького права зміряє до того, щоби принайменше частинно повернути дрібному рільникові ті права, які він набув за австрійської влади. Зазначую, що лише в Галичині дрібне рільництво змогло вибороти собі в 1909. р. те мінімальне право, щоби повернути собі ті шкоди, які роблять йому дикі звірята, що виховуються й годуються на його ґрунтах. В інших дільницях, а особливо в російському заборі дрібне рільництво того права не мало.

Ловецьке право це залишок середньовічних часів, коли великий власник мав необмежене право не лише над життям звірини, але й своїх підвладних. Це право відносно звірини існувало до тієї й існує тепер під заслоною охорони диких звірят на користь великої власности. За те право від десятків літ борються великі власники з покривдженням од віків дрібним рільником, який хоче позбутися шкід від диких звірят, або хоч мати відшкодовання за шкоди в праві польовання на ту звірину.

В Польщі існує право власности, але ловецький закон обмежує те право для дрібної власности, а оставляє його для тих, що мають найменше 100 гектарів землі в одній цілості. Є це привілей для багатих.

Розпорядження з дня 3. XII. 1927. р. викривило ловецький закон галицького союму з 13. VII. 1909 р., з якого користала дрібна власність, і то в напрямі відшкодовання і його доходження. Це розпорядження відібрало ловецьким спілкам можливість виконувати своє право польовання в їх обсягу ділання і визначило величезні кари за переступство з ловецького закону в грошах і в арешті, а в додатку наложило на родичів кари за нелітніх. Безумовно, ще ніякий ловецький закон не є ідеальний, але він мусить бути таким, щоби принайменше забезпечити від втрати дрібного рільника.

Після артикулів відносного розпорядження що до заяців, які в городах і садах роблять дрібному рільникові великі шкоди, дрібний рільник не має права жадати від нікого від-

шкодовання ні не має права забити заяця. Коли порівнаємо це з лов. законом б. гал. союму, то переконаємось, що та зміна принесла величезні шкоди др. рільникові, а привілей для власників права польовання і великої власности. Те саме діється в справі відшкодовання за шкоди, які роблять інші звірята. Розпорядження предбачає відшкодовання за шкоди, які роблять дикі звірята, але тому, хто мавби заплатити відшкодовання (прм. за шкоди диків, сарн і т. д.), треба доказати, що шкоду зробила звірина, яка можливо походить з його ловецького обводу. Виєзеквувати таку претенсію через ті ріжні формальности є просто неможливо.

Внесення Укр. Клубу зміряє до того, щоби забезпечити дрібного рільника перед шкодами звірини та щоби уможливити йому дістати найкоротшим шляхом відшкодовання.

Московсько-більшовицька провокація на Рад. Україні.

Наші читачі знають про недавні масові арешти на Рад. Україні. У тюрмах опинилися найвизначніші українські діячі, багато студентів, селян і робітників українців. Їх посуджують у т. зв. контрреволюційній діяльності проти більшовицької Москви, яка проявлялась у їхній українській національній революційній роботі. На ділі-ж то більшовики вварештували маси українців виключно за їх національні переконання, щоби цим взагалі зломати український національний дух.

Скоро має відбутися масовий політичний процес проти арештованих українців. З цього приводу появився в „Новому Часі“ і в „Ділі“ лист студента українця з Праги, Михальчука. Він походить з Волині, з Рівенщини, належав до Сель-Робу, а в 1927 р. перебрався нелегально на Рад. Україну, до Києва, щоби поступити до висшої школи. І ото там пізнав він московсько-більшовицьку провокаційну роботу, яка має тепер закінчитися великим процесом і напевно нелегкими засудами.

Студент Михальчук описує, як під грозою смерті хотіли зробити його провокатором, як більшовики взагалі провокацією намагаються винищувати немалих собі людей. Він пише дослівно: „заявляю, що все це (арешти українців і майбутній процес) є провокацією ДПУ, ним самим створена й переведена в життя, чому я був невільним свідком і невільним співучастником“. Він описує, як його ДПУ висилало в провокаційних цілях до Варшави і як хотіло використовувати у політехнічному інституті у Києві. Він цього не вдержав і втік, а тепер вчиться в Празі. Ст. Михальчук описує це все і заявляє, що не може тримати в таємниці темних більшовицьких діл, хоч вони йому загрозили смертю, коли не буде мовчати.

Ось що то діється на хваленій Рад. Україні. Править нею московське ДПУ в найганебніший спосіб, який лиш може бути.

Не стало одного боляка.

На Волині, в окрузі Луцьк-Рівне-Костополь-уневажнено вибори. Дотеперішні послі з тієї округи втратили свої мандати, а між ними втратили мандати послі Волинець і Федорук та сенатор Козицький з бувшого Сель-Робу т. зв. правиці. Як відомо — ця партія під кінець минулого року — 25-го грудня — сама розвзалася. Вона мала на Волині своїх 4-ох послів і одного сенатора, з того 1 посол (Сенюк) перейшов до Сель-Роб-Єдности, тепер 2-ох послів і 1 сенатор тратає мандати, отже остався у Сель-Робі правиці лише один посол Чучмай. Годі припускати, щоби при нових виборах ці б. сельробки поповнили свої страти, отже через уневажнення виборів на Волині Сель-Роб правиця зовсім ліквідується.

Сьогодні це вже не є справа більшої ваги. Але над нею треба застановитися з огляду на недавнє минуле та на значіння, яке має для українців самий факт ліквідації Сель-Робу-правиці.

Сель-Роб-правиця для Галичини це по-роже місце. Не те було до недавна на Волині. Волинь була колиською Сель-Робу. Волинський Сель-Союз дав початок заснованню Сель-Робу, а коли той розбився, то з колишніх сель-союзиців утворилася ота група Сель-Роб-правиця, яка недавно сама ліквідувалася. Отже була це група, яка причинила найбільше шкоди нашому народові на Волині, яка збаламутила наше тамошнє селянство, стримала його природній національний розвиток, а його снагу тісно звязати з українським громадянством Галичини використала на те, щоби звязатися з новітнім москвофільством у Галичині з під знаку „Волі Народ“ створивши з ним Сель-Роб. Сель-Роб у першому виданні довго не

Релігійні переслідування більшовиків.

Від самого початку, як тільки більшовики дібралися до влади, вони почали війну з релігією. Вони відділили церкву від держави, утруднили релігійну організацію, наложили великі тягари на церкву, забравши перед тим все церковне майно на користь держави, і почали поволі розсаджувати релігійні організації з нутра. За час свого панування вони дуже багато церков зруйнували, ще більше попере-мнювали на клуби, театри, кіна і т. п., багато священників позасилали у місця заслання, а багато просто порозстрілювали.

Тепер постановили більшовики зовсім ліквідувати релігію. До 1. липня ц. р. мають бути ліквідовані всі релігійні громади, а поки що взялись вони за ліквідацію Української Автокефальної Православної Церкви. Ці вони вже ліквідували і то чисто своїм правдивим московсько-більшовицьким способом. Вони арештували голову тієї церкви митрополита Липківського, відомого церковного діяча Чехівського і 5 визначніших єпископів Укр. Авток. Правосл. Церкви. Потім скликали надзвичайний собор церкви і наказали йому самому розвзати свою церковну організацію. Собор виконав цей наказ, бо мусів. І виконав його так, що в нікого немає сумніву, що постанови собору заздалегідь приготувало московське Д. П. У. (давнша чека). Постанова собору про розвзання Укр. Авток. Правосл. Церкви це є сгранний і нечуваний у світі самосуд над самим собою. Бо в тих постановках клеймиться цілу церковну організацію, як протидержавну організацію, яка змала до відродження української національної держави і тим заслужила собі на смерть.

Такою постановою собору московські більшовики вбивають одним махом 2-ох зайців. По перше — вони ліквідуєть зненавиджену і страшну для себе українську церковну організацію, а по друге — дістають документ проти арештованих владик, яким грозить тепер тяжкий засуд.

Але саме тепер більшовицькі релігійні переслідування відбилися голосним відгомном у цілому світі. Проти них виступив папа римський і голова англійської церкви, а це в свою чергу викликало страшне обурення проти більшовиків у всіх християн у світі. Більшовики оправдуються тим, що вони не переслідують релігійного руху, лише само населення зриває з релігійними віруваннями. Вони й не дуже турбуються християнським обуренням проти своїх релігійних переслідувань. Але при тому вони забувають, що це християнське обурення перемінюється взагалі в обурення проти більшовиків і може потягнути за собою дуже прикрі політичні наслідки.

Одна німецька ворожка заповіла, що в 1930 році в Рад. Союзі вибухне революція на ґрунті релігійних переслідувань. Чи ця ворожка сповинить — це велике питання, але що в Рад. Союзі справді не багато до цього бракує, то це є загально відомий факт.

втримався. Волинські сельробки скоро пізналися на фарбованих лисах з „Волі Народ“ і від них відскочили. Розійшлися на ґрунті московської політики на Рад. Україні, з якою також не могли погодитися. Але не було в них сили, щоби повернути на свої давні національні позиції. Вони заразилися московсько-більшовицькою ідією, яка їх остаточно й перемогла. Але перемогла їх тоді, коли для них вже не було виходу. Навіть на Волині, звідки вони вийшли, де наш нарід ще не має тієї свідомости, що в Галичині, не стало для них місця. Нарід пізнав на їхньому політичному неучті, яким вони приносили народові лиш велику шкоду, і від них відійшов. Нарід пізнав, що його обдуровано, і далше не дозволів себе дурити.

Але кілька літ ті сельробки таки дурили нарід і на кожному кроці використовували розбиття нашого національного табору ще й поглиблюючи його на Волині. І своїх послів і сенатора вибрали тільки наслідком того, що наш національний табір на Волині пішов до виборів розбитим. А тепер, ліквідуючи себе, вони хотілиби пхнути народні маси в ту пропасть московсько-більшовицької гнилі, яку самі довгий час у своїй пресі розкривали й осуджували. Саме тепер, коли на Рад. Україні розшавівся з новою силою московський терор, вони складають покаянню перед Москвою і признають, що Москва переводить правильну національну політику на Рад. Україні.

Ліквідація такого боляка у нашому громадському житті має велике значіння. У нас є такі великі ріжниці у свідомости людей, є так багато неграмотних, є стільки труднощів і перешкод у праці, є стільки можливостей людям псуватися, з чого зроджується у нас і хруніяда

БЛІДНИЦЮ **БРАК КРОВИ** усуває

М-РА КШИШТОФОРСЬКОГО
ВИНО ХІНОВО-ЗІЛІЗНЕ на еспанській малядзі регулює жіночі недомогання, додає сили, збуджує апетит причиняє крові, швидко повертає сили жінкам по злогах, а спеціально лікарі поручають у грудних недугах, по перебутих важких недугах, при загальнім ослабленні, обірванні, при нехитті до життя, млостях заворотах голови, фізичнім і духовім вичерпанню. До набуття в аптиках і другуеріях а де нема на складі, замовляти прямо в фабриш. Щоби остерігтися підробок, ввразно жадати **М-ра Кшиштофорського ВИНО ХІНОВО-ЗІЛІЗНЕ**. Підроблені відкинути! Менша фляшка з пересилкою зол. 3 50, 5 фляшок 13 зол. — Подвійна фляшка з пересилкою зол. 5 00, 5 фляшок 22 зол. — Виключний склад і виріб на Польщу: **Хемічна фабрика 24** **Mr. Krzysztoforski, Tarnów VII.** 11—?

на два боки — в бік Москви й Варшави. І ото серед таких умовиц шепає такий боляк, як Сель-Роб-правиця. Його ватажкам напевно не хотілось оставати без війська, сходити з арени. Але мусіли зійти, бо пізнався на них народ. Це вказує на те, що велика є духовна сила нашого народу, яка поволі, але певно очищує народне життя з ріжних боляків. Тепер позбувся наш нарід Сель-Робу-правиці, прийде черга і на Сель-Роб-Єдність, прийде черга і на всяких радянофілів та інших хрунів і москвофілів.

На організаційному фронті.

ЗБАРАЩИНА: В останньому місяці замітне оживлення організаційної праці в повіті. По черзі відбулися довірочні наради: 30 І. ц. р. в Лубянках нижніх, 31 І. у Снягівці, 1 ІІ. в Снягівці. У нарадах взяли участь громадяне в поважному числі від 50 до 120 осіб. Про наше політичне і господарське становище реферував на тих нарадах п. Гринько Скасків, організатор з Підгаєччини і голова Пов. Нар. Комітету в Збаражі Іван Ткачук. На всіх нарадах вибрано громадські партійні управи Укр. Нац. Дем. Об'єднання і винесено резолюції, в яких одобрюється діяльність центрального партійного проводу Об'єднання і Укр. Парл. Репрезентації та висловлюється їм подяку за дотеперішню працю. Окремою резолюцією запротестовано проти московсько-більшовицького терору на Великій Україні і висловлено співчуття українцям, які від того терору на Великій Україні терплять по тюрмах. Загальне бажання зібраних на згаданих нарадах громадян було, щоби заопікуватися справою громадської самоуправи в збаражському повіті та щоби в найближчому часі скликано в Збаражі повітову раду радних.

Нарада громадських радних Львівщини.

На день 17. січня 1930 р. скликав Повітовий Комітет У.Н.Д. Об'єднання на повіт Львів повітову раду українських радних з львівського повіту. Поверх 500 радних майже зі всіх громад повіту взяло участь у нарадах. Велика зала „Української Бесіди“ була вповнена цілковито, так, що ті радні, які прийшли на наради пізніше, з недостачі місця в салі мусіли відійти. В глибоко обдуманім річевім рефераті, який тривав поверх 3 години, представив запрошений на ці наради сенатор Микола Кузьмін з Озірної подрібно значіння громадської самоуправи для громади, а дальше права й обовязки тої самоуправи супроти місцевого населення. Зокрема довше задержався бесідник над справою укладання громадських бюджетів, у яких повинні бути вставлявані значніші грошеві суми на потреби культурно-освітніх та господарських українських товариств. Другий референт, посол Іван Лішинський, голова Повіт. Народнього Комітету, поінформував зібраних радних про засоби оборони громадських самоуправ перед накидуванням їм повітовими самоуправними органами громадських секретарів, перед вставляванням до бюджетів квот на ворожі нашому народові цілі та закликав постійно інформувати повітову канцелярію Комітету про працю громадських самоуправ у кожній ділянці їхньої праці. В дискусії над рефератами забирали голос численні селяни-радні з поодиноких громад, домагаючись вияснень до поодиноких важніших справ, порушених у рефератах. Між промовцями в дискусії виріжнілася своїм змістом промова довголітнього діяча Львівщини, о. декана Григорія Гірняка з Винник, який підчеркнув вагу таких нарад наших радних і висказав радість, що Повітовий Комітет розпочав акцію в цьому напрямі й у львівському повіті.

На внесення п. Михайла Карпинця з Річної Руської нарада українських радних одностайно ухвалила отсі резолюції:

1) Повітова нарада, що відбулася в дні 17. січня 1930 р., постановляє безпробовочно завести в громадських самоуправних органах урядову мову українську і в своїй рідній мові вести все громадське книговодство та пере-

КАПУЦИНСЬКИЙ БАЛЬСАМ

з вірлом, виробу магістра Кшиштофорського на підставі репети О. Норберта з Праги. Це незрівняний середник, найбільше доцільний у болях і корчах шлунку, що направляє зле травлення, розбуджує апетит, розсіває нудоту, помороки, охлялість, необхідний підчас подорожі, паломництва і в жіночих недугах.

Лікує перестарілі рани, чираки, біль зубів, горла, ясел і береже зуби, щоби не псувались.

Цей необхідний середник повинен бути в кожній хаті, тому, що в наглих випадках віддає неоцінену послугу. Домагайтеся виразно **Капуцинського бальсаму** з вірлом виробу магістра Кшиштофорського — відкидайте наслідувалі вироби!

Кожна правдива пляшка має металеву плямбу з вірлом. Ціна за 5 пляшок з пересилкою 10 зол., 10 пл. = 19 зол. 24 **Хемічна фабрика маг. Кшиштофорського Тарнів, VII. 11—?**

писку у всіх без виїмку справах з дотичними повітовими і воевідськими державними та самоуправними органами.

2) Взиває всі громадські самоуправи львівського повіту вставити в цьогорічних громадських бюджетах значніші грошеві квоти на потреби українських культурно-освітніх та господарських організацій, а головно на потреби „Сільського Господаря“, „Рідної Школи“, „Просвіти“ та пожарничо-руханкових товариств „Луги“ й „Соколи“.

3) Взиває громадські самоуправи, аби вони входили в тісні звязки у своїй праці з місцевими українськими культурно-освітніми та господарськими товариствами, матеріально допомагали тим товариствам та в цей спосіб причинялися до їх успішної праці для добра місцевого населення.

4) Висказує свій рішучий спротив проти того, щоби повітова самоуправа накидувала згори громадам львівського повіту, без згоди громадських самоуправ, т. зв. районних секретарів.

5) Закликає всіх українських радних з цілого львівського повіту, щоби найчастіше інформували повітову канцелярію Комітету про всі справи та події, які торкаються місцевих громадських самоуправ, їхньої праці в ріжнородних ділянках національного та громадського життя й організували достаточну оборону проти евентуальної некорисної господарки місцевої громадської самоуправи.

6) Вкладає обовязок на всіх українських радних цілого львівського повіту брати постійно участь у повітових зїздах, які буде улашувати Повітовий Народній Комітет Українського Національно-Демократичного Об'єднання, а зокрема взяти треміяльну участь у найближчих таких-же повітових нарадах, які відбудуться 14. лютого ц. р. в салі „Української Бесіди“ у Львові, в годині 10-ій перед полуднем.

Пізно під вечір відспіванням народнього гимну покінчилися ті перші повітові наради українських радних повіту Львів.

Другу нараду радних львівського повіту дня 14-го ц. м. розв'язала поліція.

Борімся зі страшним ворогом народу — алькоголем.

Наш єпископат — митрополит і 6 єпископів, освітні, економічні та гуманітарні інституції: протьялькогольне Т-во „Відродження“, Т-во „Просвіта“, „Рідна Школа“, Укр. Гігієнічне Т-во, Лікарське Т-во, краєве Т-во охорони дітей і опки над молоддю, Т-во „Учительська Громада“, Т-во допомоги укр. інвалідам, Т-во „Ошаність“, Ревізіоний Союз Укр. Кооператив, Союз Українок, Взаїмна Поміч Укр. Учителства, Т-во „Медична Громада“, студенська філія Т-ва наукових викладів ім. Петра Могили, Т-во укр. ремісників „Зоря“, союз протьялькогольних Гуртків Молоді і Редакція „Вістей з Лугу“ — випустили до народу відозву в справі боротьби з алькоголем.

У тій відозві кличуть вони:

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Чи не бачиш, як панюється п'янство між усіма верствами нашого громадянства й нищить родинне щастя, основу суспільности?

Чи не бачиш, як тисячі наших братів і сестер через п'янство попадає в розпуку і нужду?

Чи не чуєш що дня про злочини, убійства, крадіжки та розбої, яких допускаються старі і молоді на підпитку?

Чи не знаєш, що батьки п'яниці приводять на світ тупоумних дітей, ідіотів, епілептиків, сухітників або із вродженим нахилом до злочинів?

Чи не бачиш, якого страшного національного злочину допускаються всі верстви нашого громадянства без ріжниць стану і полу, кидаючи річно пів міліярда золотих на алькогольні напитки та тютюн, тоді, як в цілому краю панує безробіття й недостаток, а наші культурні, освітні, економічні та гуманітарні установи нидіють з недостачі матеріальних засобів?

Розбудова організації українців у Львові.

Львівські українці, яких є чимало, бо при виборах до сойму на українську листу впало у Львові 10.000 голосів, не присипляють своєї організації. Найсильнішою українською політичною організацією у Львові є Народня Організація Українців м. Львова і та постійно розбудовується. Саме тепер відбуваються загальні збори дільницьевих організацій.

29. грудня м. р. відбулися загальні збори личаківської дільниці. Проводив голова дільн. організації п. Ігнат Евстах, а про наше політичне й господарське становище говорив пос. Дмитро Палів.

26. січня ц. р. відбулися заг. збори янівської дільниці. Головував голова п. Михайло Стефанівський, а реферат виголотив др. Ол. Марітчак.

Того самого дня відбулися заг. збори горюдецької дільниці. Проводив голова п. Мих. Галідей, реферував п. Агатон Добрянський а справоздання з діяльності Осередньої організації здав голова п. А. Березовський.

2. лютого відбулися заг. збори середмістя. Головував о. сов. Садовський, реферував ред. Гр. Гладкий, а справоздання з діяльності осередньої організації здав секретар п. В. Баран.

Усі загальні збори виказали велике оживлення організації. Було багато присутніх і багато учасників виступало у дискусії. На зборах всюди перевибрано старшину і винесено резолюції, в яких між іншими одобрюється діяльність Укр. Парламентарної Репрезентації і проводу Укр. Нац. Дем. Об'єднання, висловлюється довіря Осередній Старшині організації, протестується проти московсько-більшовицького терору на Вел. Україні.

Розбудовою організації українців у Львові радіє кожний українець в краю, бо це має для нашої національної справи величезне значіння.

СТАВЛЕННИК СЕЛЬ-РОБУ.

„Новий Час“ поміщує під таким заголовком таку інформацію:

„На Загальних Зборах Рев. Союзу Укр. Кооп. виступав зі своїми промовами проти дотеперішнього проводу Рев. Союзу Мирон Олексюк, організатор Сель-Роба в Брідщині. Сель-роби ставили його на чолі своєї листи у кандидати до Ради Рев. Союзу. Мирон Олексюк з Поникви, пов. Броди, був караний за крадіж коней і сидів за це кілька місяців в тюрмі, тому то і його кандидатура в послі до сойму була уневажнена.

Мирон Олексюк як кооператор, справник молочарської кооперативи в Поникві, довів її до ліквідації. Ці факти згідні з правдою і якщо треба буде то подамо число судових актів.

Отакіх кандидатів ставлять сельроби на відвічальні становища в наших національних установах“.

Найвищий час схаменутися та глянути у вічі сумній дійсности. Треба вже раз пізнати цю невмолиму правду, що сила одиниці та всього народу лежить у тверезости, що коли хочемо діждатися кращої будуччини, то мусимо вповісти безпопадну боротьбу алькогольним напиткам і їх розсадникам коршмам.

Нехай кожний почне від самого себе! Зречімся вживати цієї страшної отрути та перестаньмо до неї силувати других!

Відвикаймо від поганих та погубних п'яцьких звичок!

Вивуяймо нашу молодь, будуччину нашого народу, в повній повздержливости від алькоголю!

Вчімося уживати нешкідливі безалькогольні напитки!

Нехай у кожній громаді відбудеться плєбісцит проти коршми!

Не відкривайте при вашій кооперативі „дрібної продажі пляшкового пива“, бо воно на рівні з горівкою є отрутою та причиною деморалізації!

Нехай не буде в нас ні одного Брацтва, Читальні, Сокола, Лугу, Кружка „Рідної Школи“ чи якого іншого культурно-освітнього товариства, яке не відбудоби сходин присвячених боротьбі з алькоголізмом.

Вступаймо масово в члени українського протьялькогольного Т-ва „ВІДРОДЖЕННЯ“ і засновуймо в кожній громаді кружки та філії товариства, в яких згуртувалися усі громадяне й громадянки, що словом та добрим прикладом хочуть ширити тверезість!

Не словом а прикладом докажам, що ми є живим, великим народом, що хоче кращої будуччини та вміє до неї змагати.

По широкому світі.

ФРАНЦІЯ ще недавно переживала дуже тяжку грошову кризу. Курс франка скавав так, як колись курс польської марки. Під час цієї кризи прийшов до влади уряд Поанкаре, який мав рятувати французький скарб. І це йому вповні вдалося. Він відразу спинив спадок курсу франка, а сьогодні — себто всего за пару літ французький скарб є найсильнішим в Європі. Його запас золота по величині є другим після Америки і виносить 43 мільярди франків. Тепер Франція продумує над тим, щоб льокувати свої капітали за границею і в тій цілі обнижила дисконтну стопу до тієї міри, що французький гріш є найдешевший, себ-то платиться за нього найменші відсотки. Звичайно — за свій гріш за границею Франція буде дбати не лиш про матеріальні зиски; їй ходити ме головним чином про те, щоби при допомозі гроша поширити і скріпити свої політичні впливи в Європі.

СПРАВА З ГЕН. КУТЕПОВИМ, який пропав без вісти, ще досі не вияснена. Тепер вона набрала лише більшої гостроти, бо падають шораз більші підозріння на більшовиків, які мали генерала забити або кудись вивезти. Всі заходи париської і берлінської поліції (бо й у Берліні шукають за пропавшим) не дали досі жадних наслідків. Париська поліція і ряд російських емігрантських організацій призначили великі грошеві нагороди тому, хто допоможе відшукати, або вкаже, де дівся ген. Кутепов. У звязку з цєю справою серед французів зростає страшне обурення проти більшовиків, включно до того, що французи домагаються зрівняння дипломатичних зносин з Рад. Союзом, якого агенти осмілюються в чужій державі на такі злочини.

БІЛЬШОВИЦЬКА І ПРОТИБІЛЬШОВИЦЬКА АКЦІЯ у світі шораз змагається. Оживилася комуністична робота в Німеччині, на Угорщині й у інших краях. Разом з релігійними переслідуваннями в Рад. Союзі це звертає увагу світа і викликає всюди протибільшовицькі настрої та протикомуністичну акцію урядів. В Німеччині на протязі 14 днів арештовано трьох начальних редакторів комуністичної газети „Роте Фане“. В Англії обурення народних мас за більшовицькі релігійні переслідування дійшло вже до парламенту, в якому послі запитували уряд, що він зробив у тому напрямі, щоби не допустити до протирелігійної роботи більшовиків. Але уряд відповів, що на разі не може нічого в цій справі сказати, поки не збере докладних даних і фактів більшовицького релігійного гніту в СРСР.

РІЖНІ ВІСТИ.

— На грецькому острові Креті був у половині лютого великий землетрус. Багато осель знищено.

— З Варшави можна тепер говорити телефоном з Нью-Йорком. Така розмова коштує найменше 52 долари.

— Палестинські суди засудили 24-ох арабів на кару смерти за протижидівські збройні виступи в серпні м. р.

— Польський бюджет на 1930/31 р. виносить у видатках 2 мільярди 947,67,861 зол., а в прибутках 3 мільярди 58,438,568 зол. Надвижка виносить 110,766,707 зол.

По обрахунку совітської влади в 929 р. впало в боротьбі з т. зв. кулаками (заможними селянами) 10.000 представників влади.

— Французький уряд подався до димісії, бо при голосуванні над скарбовим законом дістав 28 проти 286 голосів.

В Польщі було в 1928/29 р. 43.249 студентів (академіків). З того римо-католиків 28.865, жидів 8.407, греко-католиків 1.977, а православних 784.

— В Ковні відбулися протиестонські демонстрації з приводу візиту естонського президента в Польщі.

— У Львові розв'язала поліція конгрес Сель-Робу.

— В Еспанії незвичайно шириться республіканський дух. Чого доброго за диктатором піде на зелену пашу й король.

— В Лінокольні, в Аргентині, побились консерватисти з радикалами. 2 особи забито а понад 20 поранено.

милування до краевого виробу доларів дістав 6 літ ласкавого, але черствого хліба — в тюрмі. Його 4-ох компаніонів засуджено на 1—4 літ

— Парцеляція в 1931 р. Рада міністрів постановила, що в 1931 р. має бути розпацьованих 200.000 гектарів землі, з того 35.000 га державної і Державного Рільного Банку та 165.000 га приватної землі. Зокрема має бути розпарцельовано у воевідствах: берестейському державної 7.200 га і приватної 20.000 га, у львівському 5.150 і 13.000 га, у львівському 50 і 8.000 га, в тернопільському 15.000 і в станицлавському 5.000 га приватної землі.

ВІДДІЛ ПРАВНОЇ ПОРАДИ.

В справі обезпечення від вогню.

Згідно з законом про примус обезпечення від вогню всі будинки мусять бути обезпечені на повну вартість, яку устійнить П.З.У.В. (Повшехни Заклад Убезпечень Взаємних).

Примусові обезпечення в тій висоті і в тій формі, в яких на наших землях переводяться, є правдивою єгипетською язвою для селянського населення. Висота асекураційних складок і спосіб їх стягання даються нашому селянству часом більше в знаки як податкові тягарі. П.З.У.В. має велитєнські доходи і тому зовсім слушно українські послі в соїм домагаються зниження асекураційних премій.

Я зверну увагу на деякі зловживання, яких протизаконно доускаються органи П.З.У.В.

1. Часто ріжні особи, яких висилають повітові і воевідські інспекторати П.З.У.В., переводять по громадах самовільні екекуції асекураційних складок. Це діється протизаконно. П.З.У.В. не є владою і тому не має права висилати до громад власних екекуторів. Таксамо екекутори не мають права збирати від громадян по 5 зол. і більше за кожную екекуцію. На основі постанов декрету Президента з 27. травня 1927 р. про примус обезпечення від вогню мають право екекуції складок лише громадські уряди і скарбові повітові власти. Отже П.З.У.В. не має найменшого права висилати до стягання складок власних екекуторів. Колиби в якійсь громаді зявилися екекутори П.З.У.В., то громада повинна внести в тій справі скаргу до воевідського інспекторату П.З.У.В. і повідомити про це українських послів.

2. Часом повітові старости у власному імені видають громадським урядам ріжні доручення й зарядження в справі стягання асекураційних складок. Що більше — часом навіть загрожується начальникам громад карами за невиконання заряджень. Таке поступовання старостей є протизаконне. Асекураційні справи належать до власного круга діляння громадської самоуправи. Там, де старости вмішуються до тих справ, треба громадським урядам вносити скарги до воевідського виділу.

Мусимо також тямити, що з повної вартости будинків $\frac{2}{3}$ части мусять бути обезпечені в монопольному П.З.У.В. а $\frac{1}{3}$ часть може бути обезпечена в приватньому товаристві, отже і Т-ві взаїмн. обезп. „Дністер“. Якщо власник будинку не скористає з цього закону і не обезпечить $\frac{1}{3}$ части вартости будинку в приватньому товаристві, то по закону його будинок буде автоматично обезпечений в П.З.У.В. на повну вартість.

Коли отже будинки мусять бути обезпечені і то на повну вартість, то кожний українець повинен обезпечити дозволену законом $\frac{1}{3}$ часть вартости будинку у своїй власній установі „Дністер“, а лише $\frac{2}{3}$ части обезпечити в П.З.У.В. Це є тим легше перевести, що власник не поносить при цьому ніяких матеріальних жертв, ані не має ніяких клопотів. Завдяки умові, яку заключив П.З.У.В. з „Дністром“, члени „Дністра“ не мусять тепер, як давніше, предлагати поліс до контролю П.З.У.В., бо Т-во „Дністер“ перебрало на себе обовязок повідомляти П.З.У.В., хто є його членом, себто хто викупив поліс „Дністра“, так що від виказаних „Дністром“ членів побирає П.З.У.В. складку лише від $\frac{2}{3}$ частей, а не від повної вартости будинків.

НОВИНКИ.

— Інтервенції послів в урядах уважаються по постанові ради міністрів з 1926 р. звичайними інтервенціями приватних осіб. Цю постанову пригадав тепер премієр Бартель обіжником усім урядам і поручає їм точно тієї постанови притримуватися. Виймок є лише ті посольські інтервенції, де ходить про публичні інтереси даної виборчої округи. — Це важно знати всім, хто лиш звертається до послів за інтервенціями в ріжних справах.

— Зима не дарує свого. З ріжних країн світу доходить відомости про сніговиці й морози. Зокрема в Еспанії є таке зимно, якого давно не тямлять.

— Податки розложені на рати. Міністер скарбу зарядив, щоби рільникам, які до 1. січня ц. р. залягають з податками: ґрунтовим, маєтковим і дохоловим, розложити ту залягість на 4 рати, платних в березні, квітні і червні 1930 р., та в січні 1931 р. За проволоку буде дочислено до податку оплату у висоті 1 проц. Це зарядження відноситься до податкових задегlostей понад 100 зол.

— Наслідки господарської кризи в Польщі. В Бельську припинило працо 20 ткацьких фабрик. Державна фабрика спілок азотових в Хожові обмежила виробництво. Наслідком цього в Бельську число безробітних збільшилося на 1200 чоловік. — В Лодзі збанкрутувала найбільша волоконна фабрика, в якій працювало 3000 робітників.

— Долари добра річ. Але панові Шпіндлеві чи Фішлеві зі Львова не подобалось, що доларів американського виробу трудно дістати, тому він дібрав собі компанію і пускав у світ долари власного, крайового виробу. Якийсь час робив на цьому добрі інтереси, поки не опинився на лаві оскаржених. В нагороду за за-

Свідомих радних не залякають.

Бюджет громади Княздвір, пов. Коломия.

Дня 11 ц. м. ухвалювала громадська рада нашої громади бюджет на рік 1930/31. По відкриттю засідання писар відчитав обіжник повітового виділу в Коломиї про всякі позиції, які громадська рада по приказу повітового виділу малаби обовязково вставити до бюджету, а саме: на державну поліцію 451—зол., на купівлю повітового бугая 100—зол., на будову повітових шкіл 200—зол., на акушерку (якої громадяне Княздвора ніколи навіть не бачили) 120—зол., на зорганізованя „стражи пожарней“ 100—зол., так що громадський бюджет виносивби до 33% на всякі повітовим виділом накинєні видатки. — Рівночасно повітовий виділ у тому обіжнику загрожує: „за незастосовання до цього обіжника загрожує звільненням громадського писаря з його функції сповнювання обовязків писаря, для начальника грошевою карою, а громадську раду, що має таких недорослих і розагітованих членів ради, розв'язу“.

Помимо таких погроз повітового виділу, рада не ухвалила всяких наложених повітовим виділом непотрібних видатків, а натомість одностоголосно ухвалила: на купівлю бібліотеки місцевої чит. „Просвіта“ 100—зол., на убрання для бідних шкільних дітей у Княздворі 300—зол., на „Рідну Школу“ 100—зол., на українських інвалідів 100—зол. і на товариство „Сільський Господар“ 125—зол. А треба замітити, що в склад громадської ради входять і були присутніми 4-ох радних поляків і 1 жид, котрі не вносили найменшого спротиву проти повищої ухвали.

Від Редакції. Рівночасно запитують нас, чи пов. виділ має право змушувати громадську раду вставляти до бюджету ріжні видатки. Отже пов. виділ по закону не має такого права і з цим треба боротися. Громадська рада в Княздворі зробила зовсім правильно ухвалюючи бюджет по власній волі. Це є її святе право. В додатку радимо громадській раді Княздвору та її радним негайно купити собі книжку „Громадська Самоуправа“, яка навчить їх, як дальше боронити свої права, бо пов. виділ готов їм не затвердити бюджету, хоч, кажемо, не має на це ніякого права, так як не має права вимагати від ради та ще й під загрозою того, чого вимагає.

Книжка коштує з пересилкою 3-25 зол., які треба вислати наперед до кооперативи „Національне Обєднання“ у Львові, вул. Коцюшкі 1. А. П. ч. За післяплатою книжка коштує 4-25 зол.

Хлібороби!

Читайте часописи і книжки Видавництва Вашого Господарського Товариства

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

„Сільський Господар“ ілюстрований господарський часопис, двотижневник.

„Український Пасічник“ одиникий пасічний часопис на західно-українських землях, місячник.

Календар та Господарські книжки.

Купуючи та читаючи ВИДАННЯ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРА“ маєте користь самі бо шляхом науки подіштите свою господарку та збільшите дохід з неї, а Вашому Товариству даєте змогу вести організаційну працо і сільсько-господарську освіту серед народу.

Оказові числа та цінники книжок висилаємо даром.

Позір! Спішіть з передплатою на часопис „Сільський Господар“.

Всі передплатники, що до кінця лютого вплатять підорічну передплату дістануть цінні нагороди — ріжні сільсько-господарські машини (перша нагорода Сівалка „Працнера“ за 1-00 зол.) і господарські книжки з бібліотеки Товариства.